

MAGYAR NYELVI FELADATLAP

a 6. évfolyamosok számára

2023. január 21. 10:00 óra

Időtartam: 45 perc

NÉV: _____

SZÜLETÉSI ÉV: HÓ: NAP:

Fontos tudnivalók

Tollal dolgozz, és ügyelj a külalakra!

A feladatokat tetszés szerinti sorrendben oldhatod meg.

Az utolsó (10.) feladatra legalább 10–15 percet szánj!

Ha megoldásod ellenőrzésekor észreveszed, hogy hibáztál, a végső választ egyértelműen jelöld meg, a hibásat húzd át!

Jó munkát kívánunk!

1. A magánhangzók kicserélésével változtasd a szó hangrendjét magas hangrendűvé úgy, hogy értelmes szót kapj! A szófajt ne változtasd meg!

a	
b	
c	

Mély hangrendű	Magas hangrendű
példa: takar	teker
mázas	a)
karóm	b)
zsalu	c)

2. A táblázat első oszlopában egészítsd ki a hiányos közmondásokat a megfelelő madárnevekkel! Egy madárnevet példaként megadtunk, két másik madárnevet pedig nem kell felhasználnod!

a	
b	
c	
d	

bagoly, galamb, fűrj, ~~tyúk~~, fecske, rigó, veréb

Példa: Vak <u>tyúk</u> is talál szemet.	2.
a) Egy nem csinál nyarat.	
b) Jobb ma egy, mint holnap egy túzok.	
c) mondja verébnek, hogy nagyfejű.	
d) Senkinek sem repül a szájába a sült.....	

A táblázat második oszlopába írd be az adott közmondás jelentésének számát! Egy számot példaként megadtunk, két másikat pedig nem kell felhasználnod!

- Semmit sem szabad elhamarkodni.
- ~~Az is megoldhat egy problémát, akinek nincs képessége hozzá.~~
- Meg kell dolgozni az eredményért.
- Könnyen megvalósíthat egyedül is valaki valamit.
- Valaki olyasm miatt gúnyol egy másik embert, ami rá sokkal inkább jellemző.
- Többet ér a biztos kevés a bizonytalan soknál.
- Egyetlen ember nem tud változást elérni egy nagy horderejű dologban.

3. Olvasd el a verset, és oldd meg a feladatokat!

Kányádi Sándor: Kánikula

1. Kutymeleg, kánikula,
nyelvét kiveti a kutya,
budákol, a tűző, heves
nap elől árnyékot keres.

2. De alighogy hűvösre lel
s leheverne, költözni kell:
falja az árnyékot a nap,
s az ebbe is beleharap.

3. Pillognak a récék, libák,
nem csinálnak most *galibát*;
kiapadt a kicsi patak,
mint a cérna, kettészakadt.

4. Itt-ott ha még van is, ami
víznek mondható valami,
odamennek a bivalyok,
s kimártják a kis patakot.

5. Egyedül egy árva
hangját lehet csak hallani,
megereszt egy bátor iá-t,
esőért az égre kiált.

a) Milyen szó illik az 5. versszak jellel jelölt helyére? Válaszod a vers rímélése és tartalma szempontjából is jól illeszkedjen a kihagyott helyre!
Írd a megfelelő választ a pontsorra!

.....

b) Milyen rímfajta azonosítása segített az a) kérdés megválaszolásában? Írd le a vers egészére jellemző rímfajta megnevezését!

.....

c) Milyen költői eszköz figyelhető meg az alábbi részletben? Húzd alá a megfelelő választ!

a kicsi patak, / mint a cérna, / kettészakadt?

ellentét megszemélyesítés hasonlat allegória

d) Mit jelent a *galiba* szó a vers 3. versszakában? A hiányos mondat befejezésével magyarázd meg a szó jelentését! Figyelj a helyes nyelvhasználatra!

A récék és a libák most nem

e) A vers 1. versszakában található a ritkán használt *budákol* szó. Az 1. versszak tartalma alapján mit jelent a szó? Húzd alá a megfelelő jelentést!

ugrál bujkál fél

a	
b	
c	
d	
e	

4. Olvasd el az osztályfőnök diákjainak írt levelét, és oldd meg a feladatokat!

a	
b	
c	
d	
e	

Kedves Diákok!

Idén is a tanév utolsó napjaiban, vagyis június 13. és június 15. között lesz lehetőségünk arra, hogy iskolán kívüli osztályprogramot szervezzünk. A szülői értekezleten arról egyeztünk meg, hogy olyan programot szervezzünk, amelynek költségei várhatóan nem haladják meg a tavalyi háromnapos belföldi buszos kirándulás árát. A program tartalmát azonban az osztálynak közösen kell átgondolnia és eldöntenie.

Az e hét pénteki osztályfőnöki óráig gondoljátok át a következőket:

1. Milyen időbeosztással tervezzük?

- „Ottalvós” kirándulás: szállást bérelünk, és három napot együtt töltünk. Ebben az esetben a szállásköltség miatt kevesebbet költhetünk a programokra.
- Három egynapos program: nem bérelünk szállást, hanem három különböző helyszínre megyünk, az így megtakarított szállásköltséget pedig a programokra fordíthatjuk.

2. Milyen típusú programokat szervezzük?

- Kulturális program: múzeumlátogatás, szabadtéri színház vagy mozi, ismeretlen város fölfedezése, megismerése.
- Időtöltés a természetben: túrázás a hegyekben, strandolás vízparton.
- Közösségi programok: közös játék (számháború, drámajáték, társasjáték), sport (labdajátékok), kézműves foglalkozás.

3. Hová menjünk?

- Ha kitaláltatok, milyen programot szeretnétek, akkor a helyszínre is gyűjtsetek javaslatokat! Választhatok számotokra ismerős vagy ismeretlen helyet is!

Péntekig gyűjtsetek ötleteket, majd az osztályfőnöki órán mondjátok el gondolataitokat, véleményeteket! Figyeljete arra, hogy nemcsak magatoknak, hanem az egész osztálynak szervezzük a programot! A kiránduláson különböző típusú programok is lehetnek.

Ha gyorsan választunk, még bármilyen szállást vagy programot le tudunk foglalni. Nem biztos, hogy néhány hónap múlva még elérhető lesz a kiválasztott program vagy szállás, ezért február elejéig mindenképpen döntenünk kell.

2023. január 9.

Kovács József
osztályfőnök

Az osztályfőnök levelének hatására az osztály diákjai különböző javaslatokkal készülnek az osztályfőnöki órára.

Melyik megállapítás igaz a javaslatokra? Írd a megfelelő betűjelet a javaslat alatti vonalra!

- A) A javaslat megvalósítható, hiszen megfelel a levélben leírt feltételeknek, körülményeknek.
- B) A javaslat nem valósítható meg, hiszen nem felel meg a levélben leírt feltételeknek, körülményeknek.

- a) Évi azt javasolja, hogy utazzanak el repülővel három napra Ausztria fővárosába, Bécsbe. Egy előkelő szállodában béreljenek szállást, majd tekintsék meg a város múzeumait, egyenek a város elegáns éttermeiben, és menjenek el a vidámparkba.

Betűjel:

- b) Feri ötlete az, hogy az osztállyal a közeli hegyekben egy turistaházban megszállva töltsenek el három napot. Az első napon kirándulnának, a második napot közösségi játékokkal töltenék a szálláson, a harmadik napon pedig egy ingyenes strand érintésével térnének haza.

Betűjel:

- c) Juli úgy gondolja, hogy ne legyen „ottalvós” program, hanem településükön és környékén maradván az első nap strandoljanak a közeli élményfürdőben, a második nap a hegyekben kiránduljanak, a harmadik napon pedig tekintsék meg a vándorkiállítását, amely június elején nyílik a városi múzeumban.

Betűjel:

- d) Sári szerint még korai dönteni, hiszen most még nem ismert minden lehetőség, és az igények is változhatnak. Javaslatára szerint csak két hónap múlva döntsenek, így biztosan megtalálhatják a legjobb programot és helyszínt.

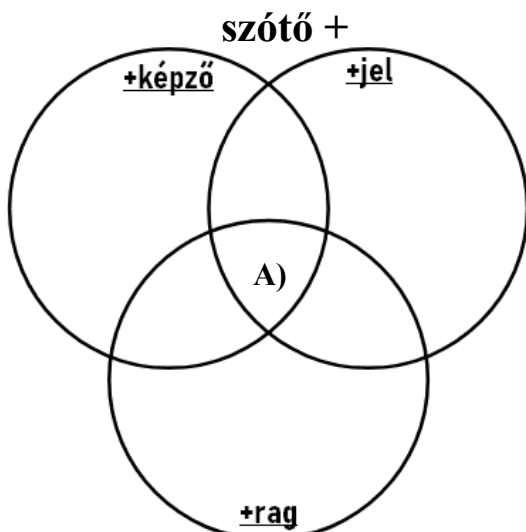
Betűjel:

- e) Laci imád gyeplabdázni, és olcsón el tudná vinni az osztályt három napra gyeplabdátáborba. Úgy véli, napi háromszori gyakorlással sokat fejlődhetne az osztály. Edzőjétől azt az információt kapta, hogy csak július 14. és július 16. között szabad az edzőpálya.

Betűjel:

a

5. Vizsgáld meg a szavak szerkezetét (szótövek, toldalékok)! Írd a szavak betűjelét a megfelelő helyre! Egy betűjelet beírtunk a megfelelő helyre.

- A) ~~kertészekkel~~
 B) egészséggel
 C) tollam
 D) sósak

6. Olvasd el Csukás István *Egy kiscsacsi története* című regényének kezdetét, és oldd meg a feladatokat!

A kiscsacsi megérkezik

Hol volt, hol nem volt, a szoba sarkában, a virágtartón volt egyszer egy kiscsacsi. Samu volt a neve, szürke a bundája, lakkozott a patája, s a füle – ahogy az egy rendes csacsihoz illik is – nagy volt.

Ajándékba hozták, kicsomagolták a selyempapírból, összecsókták, hogy: „Jaj, de kedves kiscsacsi!” – Aztán letették a virágtartóra, s otffejtették.

Ő pedig álldogált illedelmesen, visszamosolygott az emberekre, s nézte a szobát, az ablakot, a falon a fényképeket. Különösen a csillár tetszett neki, ahogy este kigyúl, elalszik.

„Ha madár lennék – gondolta magában –, vagy legalább csak légy, egyszóval ha szárnyam lenne, fölrepülnék, s megnézném, hogy mi van benne.”

Egy reggel aztán úgy gondolta, hogy ideje lenne körülnézni egy kicsit, és bemutatkozni. Óvatosan leászott a virágtartóról, és elindult.

A szekrény volt legközelebb, odaállt elébe, és így szólt:

– Én vagyok Samu, a kiscsacsi. És te ki vagy?

– Én vagyok a szekrény!

Nem volt valami kellemes a hangja, inkább olyan nyikorgó. „Nem baj” – gondolta a kiscsacsi, meghajolt és továbbment.

Odaért az ágyhoz, megállt előtte, és így szólt:

– Én vagyok Samu, a kiscsacsi. És te ki vagy?

– Jé, kiscsacsi! Jaj de kedves kiscsacsi! Én vagyok az ágy!

Az ágnak selymes hangja volt, és látszott, hogy nagyon szeret beszélni. „Az se baj” – gondolta a kiscsacsi, meghajolt és továbbment.

A falnál állt a szék. Odaért a székhez, megállt előtte.

– Én vagyok Samu, a kiscsacsi. És te ki vagy?

Ám a szék nem válaszolt. „Biztosan nem hallotta” – gondolta magában a kiscsacsi, és még egyszer elmondta a mondókáját. Ám a szék most sem válaszolt. „Hiszen ez alszik!” – szólt a kiscsacsi, és lábujjhegyen továbbment.

Egyszer csak visszahőkölt. A meglepetéstől szólni sem tudott. Vele szemben állt egy pont olyan kiscsacsi, mint ő! Szürke volt a bundája, lakkozott a patája.

Végre összeszedte a bátorságát, és közelebb lépett. Úgy tűnt, mintha a másik kiscsacsi is lépett volna egyet.

„Milyen különös” – gondolta a mi kiscsacsink, és így szólt:

– Én vagyok Samu, a kiscsacsi. És te ki vagy?

Ám a másik kiscsacsi nem válaszolt. De különben nem volt barátságatlan.

A kiscsacsi álldogált még egy darabig. Szeretett volna beszélgetni, de úgy látszik, a másik kiscsacsi hallgatag természetű volt. Csak álldogált, és nézett kíváncsian.

– Engem ajándékba hoztak! – törte meg a csendet végül is a kiscsacsi.

De a másik erre se szólt egy szót se.

„Nem baj – gondolta a kiscsacsi –, azért jó, hogy nem vagyok egyedül!” Meghajolt és elindult. Úgy látta, hogy a másik is meghajolt, s elindult valahová.

Kíváncsi volt, hogy hová megy, és visszafordult. De a másik is rögtön megfordult. A kiscsacsi elröstellte magát a kíváncsiskodásért, és gyorsan még egyszer meghajolt. A másik udvariasan biccentett és továbbment.

„Nem baj – gondolta a kiscsacsi –, majd megbarátkozunk, és nagyokat beszélgetünk.”

Körbejárta a szobát, megnézte a képeket, könyveket, egy kicsit meghemperedett a szőnyegen, majd visszamászott a virágtartóra. Kényelmesen elhelyezkedett, és sorra vette új ismerőseit...

a	
b	
c	
d	
e	

- a) A szöveg alapján állapítsd meg, hogy IGAZ vagy HAMIS az alábbi állítás! Karikázd be a megfelelő választ!

A szekrény hangja fülsértőbb volt, mint az ágyé.	IGAZ – HAMIS
Samu, a kiscsacsi zárkózott személyiség volt.	IGAZ – HAMIS
Samu patája éppen olyan volt, mint az utakon valóban kocsikat húzó csacsiké.	IGAZ – HAMIS

- b) A történet egésze szempontjából melyik mondat jellemzi a legjobban az emberek viszonyát Samuhoz? Húzd alá a megfelelő mondatot!

Közömbösen viszonyultak Samuhoz, hiszen megfélekedtek róla.

Kedvelték Samut, hiszen kedves szavakat mondtak róla.

Végig nagyon szerették Samut, így még meg is csókolták.

- c) Melyik bútorra jellemző a mesében a szószátyárság?

.....

Írd ki azt a kifejezést a szövegből, amely fenti válaszodat alátámasztja!

.....

- d) Mi volt meglepő Samu számára a másik kiscsacsi viselkedésében, és mi okozta valójában ezt a furcsaságot? Válaszodat egész mondat(ok)ban fogalmazd meg! Ügyelj a megfogalmazásra!

.....

.....

- e) A szöveg alapján bizonyítsd, hogy Samu, a kiscsacsi jól érezte magát az új helyén! Legalább **5 szóval** fejezd be a megkezdett mondatot! Ügyelj a nyelvi megformálásra is!

Tudható, hogy Samu, a kiscsacsi jól érezte magát új helyén, mivel

.....

7. Melyik szótagolás a helyes, melyik a helytelen?

Írj középre 1-est, ha csak a bal oldali szó szótagolása helyes; 2-est, ha csak a jobb oldali szótagolás jó, illetve X-et, ha mindkét szó szótagolása helyes!

	bal oldal		jobb oldal
a)	ka-la-u-zok		ka-la-uz-ok
b)	bod-za		bo-dza
c)	meg-int		me-gint

a	
b	
c	

8. Kettőzd meg a szóvégi mássalhangzókat, és az így kapott szót írd a megfelelő meghatározás sorába! Az egyik meghatározás mellé két szóalak kerül.

ép, kel, lak, nézet, tol

főnév:

jelentése: „most, ebben a pillanatban”:

múlt idejű igealak:

„szükséges” rokon értelmű kifejezése:

a	
---	--

9. Az alábbi szövegben öt szó (kifejezés) helyesírása hibás. Írd a szöveg utáni vonalakra az öt hibás helyesírású szó (kifejezés) hibátlan alakját! Ötnél több megoldás esetén pontlevonás jár.

Volt egyszer egy kőfaragó, aki mindig elégedetlen volt magával és az életével. Egy szép napon, amikor komótossan baktatott, elhaladt egy gazdag kereskedő háza előtt. Be nézett a nyitott kapun, és látta, hogy odabent csak úgy nyüzsögnek az előkelőbbnél előkelőbb látogatók. „Milyen hatalmas is lehet egy ilyen kereskedő!” – sóhalytotta a kőfaragó. Elfogta az irígység, és azt kívánta, bár csak ő is ilyen gazdag lehetne. Akkor bezzeg nem kellene szegény kőfaragó módjára tengetnie az életét.

.....

.....

.....

a	
---	--

10.

Folytasd **8–10 mondattal** a történetet, amelynek első mondatait megadtuk!

- Ügyelj arra, hogy elbeszéléseid nyelvi és tartalmi szempontból **logikusan kapcsolódjon** a kezdőmondatokhoz!
- Kerek, lezárt fogalmazásodban **ne legyen párbeszéd!**
- **Ha a fogalmazásod 4 mondatnál rövidebb, akkor az nem értékelhető.**
- **Ha a fogalmazásod 8 mondatnál rövidebb, az jelentős pontlevonással jár.**

Boldizsár kerékpározás közben a város szélén egy régi kastély kertjébe tévedt. Miközben egyre beljebb jutott a gondozatlan parkban, egészen besötétedett. Megfordult, és elindult visszafelé, ám egy tüskés ágra hajtott, így kilyukadt a bicikli kereke. Mivel nem tudta megjavítani, tanácstalanul álldogált az egyre ijesztőbbé váló sötétben.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

a	
b	
c	
d	
e	

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

